

(الإحسان) چاکه کاری

[کردی - کوردی - kurdish]

ئاماده کردنی : عهبدولسه لام موحه مهه د پشده ری

پیدا چونه وهی : پشتیوان سابیر عهزیز

۲۰۱۰ - ۱۴۳۱

islamhouse.com

﴿ الإحسان ﴾

« باللغة الكوردية »

إعداد: عبد السلام محمد بشدري

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

٢٠١٠ - ١٤٣١

islamhouse.com

(الإحسان) چاگه كاری

سوپاس وستایش بۇ خوای گهوره ومیهره بان ودرود وره حمه تی نه پراوهش بۇ سه ر گیانی پاکى پیغه مبهری نیسلام و سه رجه م یار و هاوهل و شوینکه وتوانی هه تا هه تابه .

الإحسان : له ئاینی پیروزی نیسلامدا به واتای ئه وه دپت که مروقی باوهردار پهروهردگاری به چاودیژی خوئی بزانیته له ئاشکرا وپه نهانیدا، له کردار و گوفتاریدا، وه نهجامدانی چاگه وحه سه نات به جوانترین شیوه که مه به ست ته نها به ده سه ته پینانی په زامه ندی خوای گهوره بیته .

له پیناسه ی نیحساندا پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) له وه لامی حه زه تی جویره نیل (علیه السلام) دا فه رموویه تی : (الإحسان أن تعبد الله كأنك تراه، فإن لم تكن تراه فإنه يراك) { متفق علیه } واته : نیحسان ئه وه یه که خوای گهوره په رستیت وهك ئه وه ی ده بیینیته، خو ئه گه ر تو پهروهردگار نه بینیت بیگومان ئه و تو ده بیینیته .

چۆره کانی نیحسان :

خوای گهوره نیحسانی واجب وپیویست کردوه له هه موو کار وکرده وه په کی باوهرداردا که نهجامی ئه دات، به شیوه یه که نیحسان بووه به هه وپنی هه موو کار وکرده وه په کی وهك پیشه وای باوهرداران و سه ردارى کائات محمد المصطفى (صلی الله علیه وسلم) له فه رمووده په کی سه حیجدا فه رموویه تی : (إن الله كتب الإحسان على كل شيء، فإذا قتلتم فأحسنوا القتلة، وإذا ذبحتم فأحسنوا الذبح، وليحد أحدكم شفرته، فليرح ذبيحته) { رواه مسلم } واته : پهروهردگاری بالاده ست نیحسان وجوانکاری واجب وپیویست کردوه له هه موو شتیگدا، جا ئه گه ر که سیکتان له توله ی به ناهه ق کوژراویگدا کوشته وه با به جوانترین شیوه بیکوژینه وه، وه ئه گه ر که سیك له ئیوه ئاژه لیکی کوشته وه - سه ریری - با به جوانترین شیوه سه ری بییته و چه قوکه ی باش تیژ بکاته وه بۇ ئه وه ی سه ریراوه که ئاسووده بکات .

یه که م / نیحسان له گه ل خوای گهوره : به و واتابه مروقی باوهردار هه ست به بوونی پهروهردگاری بکات له هه موو کات وساتیگدا، به تابه تی له کاتی نهجامدانی په رسته کانیدا به شیوه یه که له گه ل ئه و نوژ و ذکر وپه رسته نیدا تیکه لاو بیته ودلی لای بیته و بزانیته که خوای گهوره ده بیینیته، چونکه وهك له فه رمووده په کی پینشودا باسمان کرد ئه گه ر به نده کان خوای گهوره ش نه بینن بیگومان زاتی هه ق ته عالا ی خوای گهوره ئه وان ده بیینیته، ئه گه ر هاتوو به نده کان به و هه ست

و نهسته وه پهروه ردگاربان په رست بېگومان نهو به نډايه تي و عبادته تيان تام وچيزی خوئی ده بيت و کارگه ريشی ده بيت له زيانی روژانه ياندا ورهنگ نه داته وه له سهر ته اوای هه لس وکته وتیان.

له مباره په شه وه ريوايه ت کراوه که روژنک عه بدوللای کوری عومه ر (خويان لی رازی بيت) منالیک نه بينيت که شوانی کو مه لیک مه ر و بزنی سهيده که په تی، عه بدوللا وويستی نه م مناله تاقی بکاته وه ووتی به مناله که : مه ریکم پی بفررؤشه، مناله که ش له وه لامدا ووتی : ناخر هی من نيه ناتوام پيت بفرؤشم، چونکه مولکی سهيده که مه ومنيش به نډه په کی نهوم ، نه ویش پی ووت : ئيمه ئیستا له شوئینکین که سهيده که ت نامان بينيت ودواتریش به سهيده که ت بلئ گورگ خواردويه تی، له م کاته دا نه م مناله ههستی به چاودیری پهروه ردگاری کرد و هاواری کرد وه عه بدوللای ووت : نه گه ر سهيده که شم نه مان بينيت خو خوی گه وره ده مان بينيت، عه بدوللای کوری عومه ر به م هه لوئسته زور دلخوش بوو کاتیک بینی به نډه په کی هه ژار و نه خوینده وار به و شیويه له خوا ده ترسیت، بویه خیرا روشت بولای سهيد وگه وره ی مناله که وه پاره لپی کری و نازادی کرد .

دووه م / ئیحسان و چاکه کاری له گه ل باوک ودايکدا : موسلماننی باوه ردار په کی که له صيفه ت و خه سلته جوا نه کانی که پيدا ده ناسرته وه بریتی په له چاکه کردن له گه ل باوک ودايکدا، چونکه پهروه ردگار ويغه مبه ری نازیمان له گه لیک جیگای جیا جیادا فرمانیان کردوه به ئیحسان و گوپرایه لی و دل نه ئیشانندی دایک و باوک، به شیويه که هه ر پاش فرمانکردن به په کتاپه رستی خوی گه وره فرمانکراوه به ئیحسان و چاکه کاری دایک و باوک وه ک خوی گه وره فرموويه تی : (وقضی ربک

ألا تعبدوا إلا إياه وبالوالدين إحساناً) { الإسراء : ٢٣ } واته : پهروه ردگارت فرمانی کردوه که جگه نهو که سی تر نه په رستیت، ههروه ها فرمانی کردوه به ئیحسان وچاکه کاری له گه ل دایک و باوکدا .

سپه م / ئیحسان وچاکه کاری له گه ل خزم وکس وکاردا : مروقی باوه ردار به ره حم و به سوژ ومپه ره بانه له گه ل هه موو باوه ردارنکدا به تايه تی له گه ل خزم وکس وکاردا، له برا و خوشک ومام وخال وپووره کانیدا، به شیويه که هه رچی شتیکی باش وچاک هه په ده په ویت بویان وهه رچیش خراپه لیان دوور ده خاته وه، زیاره تیان ده کات و صیله ی ره حم له گه لیاندا به جی ده هینیت، پهروه ردگاریش له م باره په وه فرموويه تی : (واتقوا الله الذي تساءلون به والأرحام) { النساء : ١ }

واته : و له و خویبه ی بترسن که به ناوی نهو په کتری سویند ده دن و له په کتر به و داوا ده که ن، بونمونه نه لین: له بهر خوا نه وکاره م بو بکه، نهو شته م بده ری، وه هه روا خوشتان له مافی خزمایه تی پاریزن و پشت له په کتر نه که ن و، هاوکاری په ک بن و، له کاتی بوون و نه بوون به دهم په که وه بن.

ههروهها پیغه مبهری خوشه و بیستمان ده فرمویت : (من سرّه أن یُسَـطَ له فی رزقه ، وأن یُنسأ له أثره ، فلیصل رحمہ) { متفق علیه } واته : هه رکهس حهز ده کات که یرزق ورؤزی و ته مهنی به ره که تی تیبه که ویت و فراوان بییت، نه وه با صیله ی ره حمی له گه ل خزم و کهس و کاریدا به جی بهینین .

ههروهها له فرمووده یه کی ترده فرموویه تی : (من کان یؤمن بالله والیوم الآخر، فلیصل رحمہ) { رواه البخاری } واته : هه رکهس باوهری به خودا و به رؤزی دواپی هه یه با صیله ی ره حمی به جی بهینیت .

صله ی ره حم هینده گرنگی پیدراوه له ئاینی پیروزی ئیسلامدا که صدهقه و خپرکردن له گه ل خزم و کهس و کاردا دوو جار پاداشتی زیاتره له گه ل غه یری نه واند، وه که له فرمووده یه کی صه حیددا هاتووه : (الصدقة علی المسکین صدقة، وهی علی ذی الرحم ثنتان: صدقة، وصلة) { رواه أحمد والنسائي والترمذي وابن ماجه } واته : صدهقه و خپرکردن له گه ل هه ژارنکدا چاکه یه که، به لام له گه ل خزم و کهسیکی خوتدا دوو چاکه یه، له هه مان کاتدا صدهقه یه و به جی گه پاندنی صیله ی ره حمیشه .

چوارهم / ئیحسان و چاکه کاری له گه ل دراوسی و هاوسی مالدا : مروقی باوهردار ریز و ئیحترامی دراوسی و هاوسی مال که ی ده گرت یارمه تیان نه دات و هاوکاریان نه کات وله خوشی و ناخوشیدا له گه ل یاندایه، سه رداری پیغه مبه رانیش محمد المصطفی (صلی الله علیه وسلم) ده فرمویت : (ما زال جبریل یوصینی بالجار حتی ظننتُ أنه سیورته) { متفق علیه } واته : به رده وام جوهره ئیل ناموژگاری و وه صیه تی نه کردم به چاکه له گه ل دراوسیدا، تا وام ده زانی نه گه ر دراوسی بهریت دراوسی میراتی لی نه بات .

بیگومان له که مالی ئیمانی هه ر باوهرداریکه که ریزی دراوسی که ی بگرت وه که له فرمووده ی صه حیددا هاتووه : (من کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلا یؤذ جاره) { متفق علیه } واته : هه رکهس باوهری به خوا و به رؤزی دواپی هه یه با نه زیهت و نازاری دراوسی که ی نه دات .

طه به رانیش ربوایه تی کردوه که پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) له باره ی دراوسی وه فرموویه تی : (إذا استعان بك أعتته، وإذا استقرضك أقرضته، وإذا افتقر عدتَ علیه (ساعده)، وإذا مرض عدته (زرته)، وإذا أصابه خیر هنأته، وإذا أصابته مصیبة عزیته، وإذا مات اتبعت جنازته، ولا تستطلّ علیه بالبناء، فتحجب عنه الريح إلا بإذنه، ولا تؤذّه بقتار قدرك (رائحة الطعام) إلا أن تغرف له منها، وإن اشتریت فاکهة فأهد له منها، فإن لم تفعل، فأدخلها سرّاً، ولا یخرج بها ولدك لیغیظ بها ولده) واته : نه گه ر داوا ی یارمه تی لی کردیت یارمه تی بده، وه نه گه ر پیوستی به قهرز هه بوو قهرزی بده ری، وه نه گه ر پیوستی به تو هه بوو پیوستیه که ی ده ریکه، وه نه گه ر نه خوش کهوت یرؤ بولای، وه نه گه ر تووشی خوشی وشادیه که بوو پیروزبایی لی بکه، وه نه گه ر تووشی به لا و موصیه تیکیش بوو سه ره خوشی لی بکه، وه نه گه ر مرد شوین جه نازه که ی بکه وه، هه رگیز خانوه که ت

به سهر خانوه كه يدا بهرز مه كه ره وه به شيوه بهك هه وای لی بگريت و نه هپليت هه وای بو پروات، وه به بوئی خواردن و چيشتان سه غله تيان مه كه نو مه گهر كاتيك به شيان بهرن، وه نه گهر ميوه يه كت كړی به شيان بده، وه گهر نا به نه پنی بيهره ماله وه، مه شيه پله مناله كه ت نه زيه تي مناله كه ي بدات .

پنجهم / ئيحسان و چاكه كاری له گهل هه ژار ونه دار و هه تيواندا : پيغه مبهري خوا (صلى الله عليه وسلم) زور هانی باوه بردارانی داوه كه چاكه خواز بن له گهل هه تيوان و بی نه وایاندا، نه وه تانی دهره ق به و كه سانه ی كه هه تيوان به خپو ده كه ن فهرموويه تی : (أنا وكافل اليتيم في الجنة هكذا وأشار بأصبعيه: السبابة، والوسطى، وفرج بينهما شيئاً) { متفق عليه } واته : من نه و كه سه ی كه هه تيوو به خپو ده كات و كه فاله تی ژيانی ده كات له به هه شتدا ئابه و شيوه يه ين نه مجا ئامازه ی به په نجه ی شايه تومانی له گهل په نجه ی ناوه راستی كرد .

ههروه ها ده فهرمويت : (الساعي على الأرملة والمسكين كالمجاهد في سبيل الله) { متفق عليه } واته : نه و كه سه ی به دهم بيوه ژن و هه ژاران هويه و پيوستيه كانيان دهرده كات وهك نه و كه سه وایه كه موهاهیده و له پيناوی خوی گه و ره تیده كو شيت .

ششم / ئيحسان و چاكه كاری له گهل نه فس وده روونی خو تدا : مروقی باوه ردار پيوسته له گهل دهرونی خو شيدا چاكه كار بيت به شيوازيك خوی به دوور بگريت له نزيك بوونه وه له حرام وقه ده غه كراوه كان، و كارئك نه كات كه په روه ردگاری ليی رازی نه بيت، نه گهر نه مه ی كرد بينگومان دهروونی پاك كردوه ته وه له ژهنگ وژاری تاوان و گونا ه ، وپاراستويه تی له گومرايی دنيا و سه رگه ردان بوون و چاره ره شی قیامت و ئاخيره ت، ههروهك خوی گه و ره ده فهرمويت : (إن أحسنتم

أحسنتم لأنفسكم) { الإسراء: ۷ } واته : نه گهر چاكه و چاكه كاربن نه وه بينگومان بو خو تان و دهروونی خو تان كردوه .

هوتهم / ئيحسان و چاكه كاری له قسه وگوفناردا : هه ميشه باوه رداري راسته قينه به وه ناسراوه كه قسه خو ش ودهم پاك وراست بيژه هه نه مه ش لای په روه ردگار داوا كراوه له موسلمانان وهك ده فهرمويت : (وهدوا إلى الطيب من القول) { الحج: ۲۴ } واته : نه و به خته وه رانه

ريتمووی كراون بو گوفتاری جوان و په سه ند، ههروه ها ده فهرمويت : (وقولوا للناس حسناً) { البقرة: ۸۳ } واته : گوفتار جوان بن له گهل خه لكيدا .

هه شتم / ئيحسان و چاكه كاری له ره فتناردا : موسلمانان موحسين و چاكه كارن له ره فتناردا

ئەویش بۇ ئەوۋى پەرۋەردگارىيان كار و كردهۋەكانيان لى ۋەرىگرتت و بەچاكە پاداشتپان بداتەۋە، ھەر بۇيە دلسۆزى دەنۆنن لەھەركارىك پئان بسپىرتت ۋەك پىغەمبەرى خوا (صلى الله عليه وسلم) لەم بارەيەۋە فەرموۋىتەتى : (إن الله يحب إذا عمل أحدكم عملاً أن يتقنه) { البيهقي } واتە : خۋاى گەۋرە كەسىكى خۆش دەۋىت ئەگەر ھەركارىكى كرد بەدلسۆزى ولپىراۋانە ئەنجامى بدات .

نۆيەم / ئىحسان وچاكەكارى لەۋەلامدانەۋەى سەلامدا : بەداخەۋە لەم رۆزگارەدا سەلام كردن و ۋەلامدانەۋەى سەلام زۆر قورس و نارەحەت بوۋە لەسەر شانى باۋەرداران بەشپۆيەك سەلام كردن زۆر كەم بوۋەتەۋە، يان كاتكىش ئەكرتت بەو شپۆيەبە نپە كە لەئائىنى پىرۇزى ئىسلام و سوۋنەتى پىغەمبەرى خۋادا (صلى الله عليه وسلم) ھاتوۋە، ۋەك ئەۋەى دەۋرتت : بەيانىت باش يان ئىۋارەت باش لەبرى (السلام عليكم) يان ئىستا ئەۋەش نەماۋە ھەندىك دەستەۋاژەى بىگانەى ۋەك : (ھەلەو مستەر) يان لەبرى بپورەى كوردهۋارى ووشەى (سۆرى) بەكار دەھىنرتت، لەكاتىكدا ئىمەى باۋەردار فەرمانمان پىكراۋە كە ئەگەر سەلاميان لى كردين و ووتيان : (السلام عليكم) لەۋەلامدا ۋەك خۆى بلپىنەۋە (وعلیکم السلام) يان جۋانتر بلپىت (وعلیکم السلام ورحمة الله وبركاته) چونكە لەم بارەيەۋە پەرۋەردگار فەرموۋىتەتى : (وإذا حییتم بتحیة فحیوا بأحسن

منها أو ردوها) { النساء: ۸۶ } واتە : ھەركاتىك سلاۋيان لى كردن ئەۋە بەجۋانتر لە سلاۋەكەى ئەو ياخود (ھىچ نەبىت) ۋەكو خۆى ۋەلامى بدەنەۋە ...

لەكۆتايدا ئەلیم مرقۇقى باۋەردار ھەموو كار و كردهۋەيەكى پر لە ئىحسان و جۋانكارىە، چونكە موحسین و چاكەكار و كردهۋە جۋانەكان لای پەرۋەردگارىيان پاداشتى زۆر گەۋرە و باشيان بۇ ئامادەكراۋە، ۋەك لەقورئانى پىرۇزدا ھاتوۋە : (هل جزاء الإحسان إلا الإحسان) { الرحمن: ۶۰ } ئابا پاداشتى چاكە و ئىحسان ھەر چاكە و ئىحسان نپە لای خۋاى گەۋرە، يان فەرموۋىتەتى: (وأحسنوا إن الله يحب المحسنين) { البقرة: ۱۹۵ } واتە : چاكە ئەنجام بدەن و چاكەخۋاز بن و (مال و سامانتان لە پىناۋى خۋادا بپەخشن) چونكە بەراستى خوا چاكە كارانى خۆش دەۋىت.

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته